

S. Sayısı : 224

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 174,175 ve 365 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Adliye encümeni mazbatası 1/638

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/3501

10 - X - 1936

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 174, 175 ve 365 nci maddelerinin tadiline dair Adliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 5/II/1936 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

İ. İnönü

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 174, 175 ve 365 inci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun projesinin mucib sebepleri.

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 174 üncü maddesinde Cümhuriyet M. U. liğinin talebnamesi üzerine sorgu hâkimi tarafından ilk tah-kikatın açılmasına dair ittihaz olunub da 185 inci maddeye göre bildirilecek olan karara maznunun 173 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı sebeplerden birine istinat ile muhalefet edileceği, bu muhalefetin yerinde olup olmadığına da asliye mahkemesi reis veya hâkimi tarafından karar verileceği yazılıdır.

175 nci maddenin ilk fıkrasında maznunun salâhiyetsizliğe taallük eden muhalefetinin reddine dair verilen karar aleyhine acele itiraz edebileceği ikinci fıkrasında da diğer hallere raci olmak üzere dermeyan ettiği muhalefetlerin reddini tazammun eden kararlar aleyhinde maznunun hiç bir kanun yoluna müracaat edemeyeceği yazılıdır.

175 nci maddenin bu fıkralarile tezaad teşkil ettiği gibi esasen kendisine lüzum da hissettirmiyen 174 neü maddenin son fıkrası bu sebeplerden dolayı kaldırılmıştır.

Sorgu hâkimi ilk tahkikatın açılmasını mutazammın talebnamenin reddi hakkında bir karar ittihaz etmeden evvel maznunu dinleyebilir. (173 son fıkra) maznun gerek dinlenmiş gerek dinlenmemiş olsun bu karara salâhiyet noktasından itiraz edebilir. Suçlunun 174 üü madde mucibince yaptığı muhalefet salâhiyetsizliğe taallük ettiği takdirde bu muhalefeti reddeden asliye mahkemesi reis veya hâkiminin bu baptaki kararı aleyhine itiraza hakkı vardır. Yani maznun birinci halde sorgu hâkiminin ikinci halde de asliye mahkemesi reis veya hâkiminin kararları aleyhine itiraz etmiş olacağına göre 175 nci maddenin ilk fıkrasının tadili teklif edilen şekli almasına lüzum görülmüştür.

175 nci maddenin son fıkrasında, diğer hallerde maznunun tarafından dermeyan edilen muhalefetlerin reddine dair olan karar aleyhine hiç bir kanun yoluna müracaat olunamayacağı yazılı ise de bu kararların hangi merci tarafından ittihaz edildiği tasrih edilmemiş olduğundan tadilde bu merci gösterilmiştir. Bundan başka ilk tahkikatın açılmasını mutazammın olan sorgu hâkiminin kararı aleyhine hiç bir kanun yoluna müracaat edilemeyeceği hakkındaki hüküm yanlışdır. Çünkü sorgu hâkiminin ilk tahkikatın açılmasına dair olan kararı aleyhine suçlunun muhalefet hakkı olduğu gibi muhalefeti salâhiyetsizliğe taallük ettiği takdirde itiraz hakkı bile mev-

cuttur. Fıkıradaki sorgu hâkiminin değil, eski şekle göre karar hâkiminin kararı maksuttur. Yani sorgu hâkimi ilk tahkikatın açılmasını tazammun eden talebnameyi reddeder ve red kararı aleyhine vaki itiraz üzerine itiraz mer'ii olan karar hâkimi ilk tahkikatın açılmasına karar verirse işte bu karar hiç bir kanun yoluna tâbi değildir.

3038 sayılı kanunla yapılan tadilde karar hâkimliği kaldırıldığına ve bu vazife de asliye mahkemesi reis veya hâkimine tevdi edilmek icab ettiğine göre bu fıkradaki sorgu hâkimi yerine asliye mahkemesi reis veya hâkiminin ikamesine de zaruret hâsıl olmuştur.

Suçtan zarar gören kimselerin hem şahsî haklarını talep etmek, hem de böyle bir talebde bulunmaksızın yalnız suçlunun cezalandırılmasını temin etmek maksadlarıyla davaya müdahale ve yalnız şahsî hakları itibarıyla değil, amme hakları noktasından da davayı temyiz edebileceklerini tebarüz ettirmek üzere 365 nci maddeye (ve şahsî hakların) kelimelerinden sonra bir (dahi) kelimesinin ilâvesine lüzum görülmüştür.

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Esas No. 33

Karar No. 1/638

1 - VI - 1937

Yüksek Reisliğe

Ceza muhakemeleri usulü kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Adliye Vekâletince hazırlanıp Yüksek Başvekâletin 10 - X - 1936 tarih ve 6/3501 numaralı tezkeresi ile gönderilen kanun lâyihası encümenimize havale buyurulmuş olmakla Adliye Vekâleti Siyasî müsteşarı hazır olduğu halde tetkik ve mütalaa olundu.

Herbir maddede yapılan değişikliklerin mucip sebepleri aşağıda ayrı ayrı gösterilmiştir:

Madde: 124 — Bu maddedeki tadil Adliye Vekâleti Siyasî müsteşarının teklifi üzerine yapılmıştır. Encümen, tevkif müzekkeresinin geri alınması ve maznunun kefaletle salıverilmesi muamelelerinin de velev ki C. Müddeiumumisinin muvafakatile olsun tevkifte olduğu gibi Asliye reisinin tasdikile tekemmül eylemesini ekseriyetle kabul etmiş ve bu suretle madde -deki ikinci fıkrayı kaldırmıştır.

Madde 129 — Ceza muhakemeleri usulünde 3006 numaralı kanunla yapılan tadil esnasında tabı hatası olarak maddedeki (götürülmüşse) kelimesi (götürülmemişse) şeklinde çıktığı cihetle değişiklik bu yanlışlığın tashihi için ya-

pılmıştır.

Madde 174, 175 — Hükûmetin mucib sebepleri varid görülerek aynen kabul edilmiştir.

Madde 330 — Bu maddenin ikinci bendinde bulunan şahid ve ehli hibre kelimeleri arasında bulunması lâzımgelen (veya) tabı hatası olarak yazılmamış olduğu cihetle bu noksanın ikmali için değişiklik yapılmıştır.

Madde 365 — Bu madde hakkında Hükûmetin serdeylediği mucib sebepler varid görülmüş ancak maddeye daha ziyade vuzuh verilmek için şekle aid değişiklik yapılarak madde aynen kabul olunmuştur.

Umumî heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye En. Rs.	Bu M. M.	Kâtib
Çorum	Erzurum	
Münir Çağal	Fuad Sirmen	
Bursa	Balıkesir	Ankara
Atıf Akgüç	O. Niyazi Burcu	M. Ökmen
Kocaeli	Antalya	Manisa
R. Akca	Numan Aksoy	Refik İnce
Bursa		Urfa
S. F. Talay		F. Gökbudak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ceza muhakemeleri usulü kanununun 174, 175 ve 365 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası

BİRİNCİ MADDE — Ceza muhakemeleri usulü kanununun 174, 175 ve 365 nci maddeleri aşağıdaki şekillerde değiştirilmiştir:

Madde 174 — Cümhuriyet müddeiumumiliğinin talebamesi üzerine sorgu hâkimi tarafından ilk tahkikatın açılmasına dair ittihaz olunubda 185 nci maddeye göre bildirilecek olan karara maznun bundan evvelki maddenin birinci fıkrasında yazılı sebeplerden birine istinad ile muhalefet edebilir. Bu muhalefetin yerinde olup olmadığma asliye mahkemesi reisi veya hâkimi karar verir.

Madde 175 — Maznun, 173 ncü maddenin ikinci ve 174 ncü maddenin birinci fıkrasında yazılı hallerde selâhiyetsizlik hakkındaki tale-

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ceza muhakemeleri usulü kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

BİRİNCİ MADDE — Ceza muhakemeleri usulü kanununun 6 maddesi aşağıda yazılı şekillerde değiştirilmiştir:

Madde 124 — Tevkif ve kefaletle salıverme hakkındaki kararlar salâhiyetli hâkim tarafından verilir.

Cümhuriyet müddeiumumisinin tevkif talebine karşı maznunun mevkuf olmayarak tahkikatın icrasına ve tevkif ve tevkifin istirdadına ve kefaletle salıvermeğe ve muhakemenin menine dair sorgu hâkimi tarafından verilecek kararlar mensub olduğu asliye mahkemesi reisi veya hâkiminin tasdikile tekemmül eder.

Cümhuriyet müddeiumumisi salâhiyetli olan merciden maznunun tevkifini isteyebilir. Bu merci red veya kabul hakkında bir karar vermeğe mecburdur.

Son tahkikatın açılmasına karar verildikten veya Cümhuriyet müddeiumumisi tarafından iddianame ile iş mahkemeye intikal ettikten sonra mahkeme reisi dahi acele hallerde aynı salâhiyeti haizdir.

Madde 129 — Yakalanan şahıs aleyhine evvelce hukuku âmme davası açılmış ise bu şahıs hemen veya önce sulh hâkiminin huzuruna götürülmüş ise bu hâkimin kararnamesile salâhiyetli mahkeme veya sorgu hâkimine götürülür.

Mahkeme veya sorgu hâkimi o şahsın getirildiğinin nihayet ertesi günü ya bırakılmasına veya tevkifine karar verir.

Madde 174 — Hükümetin teklifi aynen.

Madde 175 — Hükümetin teklifi aynen.

bini reddeden sorgu hâkiminin veya asliye mahkemesi reis veya hâkiminin kararı aleyhine acele itiraz yoluna müracaat edebilir.

Diğer hallerde maznun tarafından dermeyan edilen muhalefetlerin reddini veya ilk tahkikatın açılmasını mutazammın olan asliye mahkemesi reis veya hâkiminin kararı aleyhine hiç bir kanun yoluna müracaat olunamaz.

Madde 365 — Suçtan zarar gören her şahıs tahkikatın her halinde müdahale yolu ile hukuku amme davasına iltihak ve şahsî haklarını dahi talep edebilir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri heyeti memurdur.

5 - XI - 1936

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İ. İnönü</i>	<i>Ş. Soracoğlu</i>	
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. R. Aras</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
<i>S. İ. M. V.</i>	<i>G. İ. V.</i>	<i>Zr. V.</i>
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>

Madde 330 — Katileşen bir hüküm ile neticelenmiş olan bir dava aşağıda yazılı hallerde maznun veya mahkûmun aleyhine olarak muhakemenin iadesi yolu ile tekrar görülür.

1 - Duruşmada maznunun veya mahkûmun lehine ihticac olunan ve hükme müessir olmuş bulunan bir vesikanın sahteliği tebeyyün ederse,

2 - Yemin verilerek dinlenmiş olan bir şahid veya ehli hibrenin hükme müessir olacak surette maznun veya mahkûm lehine kasid veya ihmal ile hakikat hilâfında şahidlikte bulunduğu veya rey verdiği anlaşılırsa;

3 - Hükme iştirak etmiş olan hâkimlerden biri aleyhine ceza tatbikatını ve kanunî bir ceza ile mahkûmiyeti istilzam edecek mahiyette olarak vazifelerini ifada kusur etmiş ise;

4 - Maznun beraat ettikten sonra suça müteallik itimada şayan bir ikrarda bulunmuş ise.

Madde 365 — Suçtan zarar gören her şahıs tahkikatın her halinde müdahale yolu ile hukuku amme davasına iltihak edebilir.

Bu suretle amme davasına iltihak edenler şahsî haklarını da isteyebilirler.

İKİNCİ MADDE — Hükûmetin teklifi aynen.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Hükûmetin teklifi aynen.